

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălinate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loș
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napolază.

ROMÂNUL

O chestiune internă?...

Arad, 12 Mai.

Meșterul vorbelor este și el un meșter remarcabil. Cine-l stăpânește are un dar fericit. Ca orice meșter el are însă lipsă de un element primordial, fără de care nu poate să existe, de o materie brută, după cum s'ar dice în termeni de economie politică. Păpucatul pentru a-și exercita meseria are lipsă de piele, de cuie, de cleiu, etc.; omul politic are lipsă în expunerile sale de adevăr. Numai din adevăr se poate construi discursul unui bărbat politic. Tot ce nu pornește din această origine este pulbere trecătoare. Și nu-i nimic mai trist decât un orator fără diamantul adevărului în vorbă. Îți face impresia meșterului care face ghetă imaginare, care bate cuie neexistente într-o talpă pe care nu o are...

Ungurii au fost totdeauna mari meșteri ai vorbelor. Nație de avocați, ei au știut să învârtască totdeauna verbul. N'avem decât să ne gândim la Ludovic Kossuth. Ce discursuri a ținut omul acesta! Și câte! În această oratorie ungurească foarte rar s'a abătut la adevărul. Vorbele ungurești au sburat de pe atâtea buze de oratori, pe diferite game, împreunate cu diferite gesturi, în atâtea împrejurări și de atâtea vreme. Nici când sau în orice caz aproape nici când nu am putut însă descoperi străluciri de pietri scumpe în ele. Le lipsia adevărul. Cauza acestei sărăcii este însăși situația mincinoasă a poporului unguresc nu numai în Ungaria dar chiar și în întreaga Europa. Ce a căutat acest popor taranic în inima unor rase atât de îndepăr-

tate de el? Și dacă a venit aici unde este astăzi, ce capriciu al sortii l'a susținut?...

Gândurile aceste ni se coboară pe hârtie cetind noul discurs al contelui Apponyi, ținut în secțiunea de politică externă a delegațiilor. Marele orator ungar — și e mare orator ungar contele Apponyi! — după ce a declarat că sunt inutile toate complimentele oficiale ale Austro-Ungariei față de România, deoarece Regatul nu are o importanță atât de mare în politica internațională și el are nevoie de sprijinul monarhiei, a făcut reproșuri delegațiilor austriaci că s'au amestecat prea mult în chestiunea de naționalități — o chestiune „eminamente internă” a Ungariei.

Mă rog, să stăm puțin de vorbă. Povestea e veche, dar persistă cu încăpăținare. De câte ori s'au auzit glasuri de protestare venite de peste munți prin cari se cerea un mai omenos tratament față de noi, Ungurii s'au pus sub pavăza „chestiunii interne”. România n'are dreptul să se amestece într-o afacere care-i privește absolut pe Unguri. Amestecându-se ea păcătuiește împotriva anumitor dispoziții ale dreptului internațional.

Așa s'a zis până acum și așa se zice. Vorba sună bine și măgulește mai ales „suveranitatea” poporului unguresc. Dar unde rămâne însă adevărul? *Chestiunea românească din Ungaria va fi ea o chestiune internă și pentru Unguri dar ea este tot atât de internă și pentru Români din România.* Noi Transilvănenii suntem astăzi atât de strâns legați de Regat prin cultură și sângele nostru încât, oricât respect am avea pentru anumite granițe, sufletește suntem una și aceeași ființă. Și dacă așa este atunci pentru ce nu ar avea dreptul România să-și spună cuvântul

asupra situației noastre, asupra situației ei, ca să vorbim mai limpede, fiindcă, oricum am suci și-am învârti cuvintele, România vorbind despre noi, vorbește prin eselență despre ea? Pentru ce să nu aibă acest drept? Pentru ce să nu-l aibă cu atât mai mult, cu cât chiar și sub raportul grupărilor de drept internațional. România e cununată cu Tripla-Alianță? Ori în grupările internaționale nu sunt și anumite chestiuni familiare de rezolvit? Măcar atâtea concesii să facă compatrioții noștri. România ar putea să ceară o îmbunătățire a sortii noastre, dacă ar avea interesul, chiar și dacă noi n'am fi Români, numai și numai în temeiul dreptului călătorului care merge pe aceeaș cărare cu un altul. Ori nu?... Nu, răspunde opinia publică ungurească prin contele Apponyi, nici România n'are acest drept, dar nu-l are nici chiar Austria, cealaltă jumătate a monarhiei. Ei bine, în fața acestei interdicții categorice trebuie să zâmbim. Cum, adevărat, nici chiar Austria nu poate să-și spună cuvântul într-o chestiune dela a cărei rezolvire, favorabilă sau nefavorabilă, îndrăznim să spunem, atârână și viața sau moartea ei? Pentru Dumnezeu, vorbele răsunătoare își au și ele un anumit hotar. Alegerea unui solgăbirău sau instituirea unui detașament de jandarmi în cutare sat este și rămâne totdeauna o chestiune internă a Ungariei, dar nu poate fi chestiunea mare a naționalităților. Această chestiune noi o socotim atât de largă încât îi dăm dreptul întregii lumi să-și spună cuvântul asupra ei. Chestiunea naționalităților din Ungaria este o chestiune de umanitate, o mare chestiune de interes al civilizației omenestii. E vorba despre existența sau neexistența ca element distinct

Buchinistul.

De Adrian Corbul.

Îl răscollisem de atâtea ori cărțile prăfuite în modesta lor ladă, de scânduri! Am petrecut multe ceasuri din viață stând pe loc, acolo la marginea Senei în zile albastre de vară ori sub cerul cenușiu de toamnă. Omulețul cu ochii cârpiți și vioi, cu barba-i scurtă și sură, cu mișcările agere mi-era simpatic. Dintre numeroșii „buchiniști” înștrați de-a lungul cheiurilor, pe el îl cunoșteam mai bine. Era vesnic surâzător și tot de vorbă cu plăcere. Știa Parisul pe degete și mi-l povestea. Aveam impresia că văd în fața mea pe unul din străniile și totuși așa de reale personaje ale lui Balzac. Moulinais al meu — căci îl cheama Moulinais — făcuse de toate în viața lui. Clerc de notar în tinerețe, apoi voiajor de comerț, fabricant de fidea, infirmier de spital, călător la restaurante de noapte, agent bulantist, și în urmă anticvar, omul acesta mărunț și isteț își crease o filozofie a sa, blândă, ironică, grea de scepticism. Îl făcusem cunoștința acum șase ani îmi pare, cumpărându-i un volum de versuri de Hégésippe Moreau. Cu prilejul acestei mi-a desvăluit simpatia și ușorul dispreț pe cari l le inspirau poezii și artiștii. Îmi spunea că această clasă de oameni ar fi demnă de respectul cel mai perfect, dacă n'ar suferi de o infirmitate foarte grea de suportat mai ales în ziua de azi. Părerea lui era că lipsa de simț practic dă naștere la oameni incomplecți. Și

pentru el poezii sunt dintr'aceștia. Să nu credeți însă că micul Moulinais vorbea de ei cu ignoranță; existența variată și agitată pe care o dusesse, îi dăduse o cunoaștere deplină a claselor sociale și a carierelor lor. Nenumăratele anecdote pe cari le-am auzit din gura sa, denotau un spirit ascuțit de o mare experiență.

Micul Moulinais (aceasta îi era și firma trasă cu slove înflorite pe o bucată de mucava: „Au petit Moulinais”) îmi plăcea cu deosebire când îmi vorbea de Paris în general. Nu cred să fie mulți cari să cunoască cum cunoștea el ulițele cele mai ascunse ale marelui oraș, cu legendele, cu locuitorii, cu transformările lor. Străzile întortochiate din cartierele excentrice îi erau familiare. Le străbătuse ziua la lumina soarelui și noaptea, în clar-obscurul misterios pe care-l împrăștie acolo razele și searbădele becuri de gaz. Și apoi, locuise rând pe rând toate cartierele, de le știa nu numai aspectul lor exterior, atât de variat la Paris, dar și cea atmosferă impalpabilă dar puternică și personală, pe care o dau activitatea omenească, unită cu vestigiile trecutului și cu legendele locale și care plutește originală și unică, deasupra fiecărui foburg parizian. Și m'a uimit de multe ori fantazia acestui omuleț, care știa să discearnă fizionomia veselă, misterioasă sau lugubră a clădirilor tinere și bătrâne din marele oraș.

Între biserica Notre-Dame și rampa de vinuri, acolo pe marginea Senei vesnic curgătoare, am petrecut clipe interesante. Îl revăd pe

omulețul vioi, spiritual și blajin răzimat de lada de scânduri vopsite cu verde și trăgând, cu mișcări nerăbdătoare, fumuri din pipa-l de teracotă. De câte ori treceam din dinaintea lui Moulinais, nu se putea să nu mă opresc de vorbă cu el. Și pe când frazele cădeau din buzele lui scurte dar îmbelșugate, întretăiate de: „Voyez-vous” „ca, par exemple”... „cré nom d'un chien”... „parbleu”... „tonnerre”, și de gesturi repezi și brusce, mâna mea răsfoia prin vraful de cărți prăfuite și ochii mi se opreau pe nenumăratele și disparentele lor titluri. Pe apă, colo, pe celalalt braț al fluviului vaporasele treceau spre Suresnes, iar în imediata mea apropiere slepurile cu nisip și cu petriș se târau greoaie, trase de remorhere ce flueau lugubru pe sub punți.

Acum 2 ani, într-o după amiază de vară l'am găsit pe Moulinais însoțit de o femeie bătrână, mărunț și slabă, care tricota pe un scaun, în dreptul lăzilor cu cărți. În privirea ei ștersă și resemnată am cetit un trecut monoton și banal, fără necazuri, fără bucurii, un trecut de muncă necurmată dar nu excesivă. Era nevasta anticvarului. — „A venit să-mi ajute și ea la negot”, îmi spuse Moulinais cu un zîmbet. Și aflai, ceea ce-mi închipuisem de altfel, cât de opusă era existența acestor doi tovarăși de viață: aceea a bărbatului agitat, rătăcitoare, înfrigorată, aceea a femeii potolită și statornică. În vreme ce el colindase Franța și Parisul, cunoscuse mii de inși, călcase în sute de case, taverne și uzine, ea nu se mișcase din modesta lor locuință. Și pe când Moulinais îmi povestea

național a unor milioane de oameni. Și ce om adevărat n'are dreptul și chiar și datorită să contribuie cu faptele lui la salvarea lor? Se împotrivesc Ungurii și contele Apponyi? Dar această împotrivire n'are nici o importanță din punctul de vedere al spiritului dreptului internațional, care nu poate fi răstălmăcit prin nici o sofistică din lume.

Un comentariu al „Statutului organic”.

— Cartea dlui Ioan A. de Preda. —

Acum de curând a apărut o carte, a cărei lipsă era de mult simțită din partea tuturor celor ce au simț de răspundere și rol de conducere în cadrele constituției atât de complicate și democratice a bisericii ortodoxe-române din Transilvania și Ungaria.

Cartea aceasta, care cuprinde un comentariu cinstios și amănunțit al singuraticilor §§-i din „Statutul organic” e scrisă de un avocat: d. Ioan A. de Preda, fiscal la Consistorul arhiepiscopal din Sibiu, și prezintă, din mai multe motive, un deosebit interes.

Întâi, fiindcă ea vine dela un avocat, ai cărui colegi se îndeletnicesc, atât de puțin cu scrișul menit să interpreteze și lămurească legile bisericești sau politice, adeseori atât de încurcate și nelămurite. Apoi, fiindcă autorul acestui scriș are o îndelungată experiență pe terenul vieții constituționale și administrative-bisericești și astfel a fost în situația de a putea scrie în cunoștință de cauză și despre acele lucruri, cari lipsesc din „Statutul organic”, dar necesitățile vieții le-au scos la suprafață, cerând orânduirea lor într'un anume chip. Și, în sfârșit, e de interes această carte, fiindcă apariția ei duce acum la îndeplinire o propunere făcută în congresul național-bisericesc din 1870.

În ședința a VI-a a acestui congres (7/19 Oct. 1870) deputatul din cercul Oradea de sus și Peșteșiu, *Miron Roman*, mitropolitul de mai târziu „pe lângă aducerea de motive, propune un proiect de concluz, prin care se dă *explicațiune mai deaproape la „Statutul organic” pentru delăturarea dubietăților*, ce se pot naște la aplicarea dispozițiilor statutului organic bisericesc”.

În ședința a XI-a (13/25 Oct.) „Comisiunea exmisă pentru de a cenzura și a-și da opinia despre proiectul de concluz al dlui deputat

Miron Roman în privința explicării unor §§ din Statutul organic —,

considerând că orice legislațiune, prin urmare și congresul național-bisericesc, numai atunci este chemat a explica atare dispozițiune a legii, când executivele, adică tribunalele una și aceeași dispozițiune a legii în asemenea cazuri o explică și o decid în deosebite direcțiuni,

considerând, că propunătorul acestui proiect de concluz nu produce nici un caz concret și în aplicare dubiu, prin care s'ar arăta lipsa, ca congresul nostru, ca legislațiune, să dea explicațiune cutărui § din „Statutul organic”,

considerând, că între astfel de împrejurări în proiectul de concluz se cere o explicațiune pentru cazuri, ce ar putea obveni numai în viitor, ceea ce nu este consult — în urmă considerând, că unii dintre citații §§ au un înțeles foarte clar, iară prin alții se țintește străformarea radicală și nu aplicarea Statutului organic, ceea ce astădată nu e la timpul său,

din aceste considerante propune delăturarea acelui proiect de concluz.

Deputatul *Miron Roman* ține, că proiectul făcut de dânsul conține numai niște interpretări ale Statutului organic, cari sunt foarte de lipsă și voeste a le motiva în desbatere specială cu cazuri speciale.

În fine se primește propunerea comisunii nestrămutată. După primirea acestei propuneri prezidiul (*Șaguna*) își descopere unele păreri zicând, că și din propunerea deputatului *Miron Roman* a avut prilej a se convinge de necesitatea cea mare a studiului juridic și canonic, că este de lipsă unui judecător să aibă lămurite concepte și idei despre aceea, că unele concluzi ale unei autorități bisericești inferioare — concluzile așa numite *intra dominium* — se pot pune numai decât în lucrare, căci ele sunt de atare natură; sunt însă unele întâmplări, când cineva apelează mai departe, atunci concluzile de astfel de natură, așa numite *extra dominium*, nu se pot pune numai decât în lucrare. Și așa trage atențiunea tuturor de a cunoaște necesitatea studierii dreptului canonic”.

Pagubă, că un rău înțeles laconism protocolar, care se practică atât de adeseori și în zilele noastre, ne-a lipsit de posibilitatea de a cunoaște însuș textul propunerii lui *Miron Roman* și motivele, pe cari dânsul le va fi invocat în sprijinul acestei propuneri. Din cuvintele lui *Șaguna* s'ar putea deduce, că *Miron Roman* a invocat ca motive: împotrivirea și lipsa de disciplină a unor organe bisericești inferioare față de cele superioare, două fenomene regretabile, cari se întâmpină atât de des mai ales atunci, când o

toate acestea cu verva și cu vioiciunea-i familiară nevastă-sa clătina binișor din cap și urma să tricoteze liniștită pe scaun, cu zimbetul ei calm și stereotip.

De atunci nu l'am văzut pe buchivist decât în tovarășia soției lui.

Prin octomvrie trecut, în vreme ce frunzele arse ale castanilor acopereau fășând trotuarele cheiurilor, m'am oprit iarăși în dreptul „caselor” lui *Moulinais*. Omulețul dormita cu brațele răzimate pe ladă și cu fruntea îngropată în palme. Era galben la față și părea suferind. O cută adâncă îi brăzda colțul gurei. La salutarea mea își ridică o clipă capul, cercă să zimbească, privi câtva la nevastă-sa ce se tocnea cu niște cumpărători, apoi își lăsă iar fruntea pe mâni. Era cam bolnav și mi-o mărturisî. Ziua era căldută; tristeța dulce a toamnei roia prin văzduhuri; pe Sena treceau neconținți șlepurile cu pietriș.

De atunci nu l-am revăzut pe *Moulinais* decât la începutul lui Ianuarie. Era slăbit, supt la față, dar avea aceleași mișcări agale, aceiași vioiciune în ochi. Imi părea însă că barba îi mai albise. Cum mă văzu, mă trase de mânecă și ducându-mă lângă lada cu cărți, ca să nu împiedecăm mersul trecătorilor de pe trotuar:

— Am fost bolnav, imi zise el cu un zâmbet voios și cu glasul înfrigorat, dar imi e bine acum. Sufeream de stomac. Am fost pe la doctori; medicamentele lor nu mi-au ajutat nimic. Slăbisem de abea mă puteam ținea pe picioare. Într'o zi,

cum stam acasă și așezam niște pachete cu cărți, mi s'au oprit ochii pe titlul unei broșuri, tipărită acum un an. Recomanda pentru boalele de stomac un fel de aparat electric. Numai decât l-am trimis pe cumnatul meu la adresa indicată să-mi cumpere mașina. M-am electrizat și m-am simțit ușurat. Și pe zi ce trecea întrebunțam aparatul și sănătatea mi se îndrepta. Sunt trei săptămâni de când mă servesc de el — și uite, mă simt bine; numai că-s tare slăbit!

Rise încetșor în barba sa sură, ce se revârșea pe pardesiul tot sur și păros. Și umplându-și pipa cu tutun: — Să se ducă dracului doctorii și doctoriile lor!”

În ziua aceasta de Mai, cu cerul albastru și cald, cu văzduhul diafan am fost iar la micul *Moulinais*. Pe Sena treceau aceleași șlepuri, circulați pe cheiuri era aceeași, eu însuși-mi păream același ca în trecut. Fiorii primăverii mi se scoborau în suflet, tremurători și dulci. În fața lăzilor cu cărți am văzut-o numai pe *Mme Moulinais* în haine cernite, dar cu aceeași privire ștearsă și resemnată, și tricotând aceeași lână albă. Am întrebat-o unde îi era bărbatul. Mi-a răspuns cu glasul potolit și ochii plecați: „A murit prin Februarie” urmând să tricoteze mai departe.

O durere la care nu m-aș fi așteptat imi arse inima. Într'un moment, gânduri nesfârșite, imagini nedeslușite mă făcură să-mi spun că și eu voi muri odată. Omulețul cu care vorbisem în

instituție trece dela lipsa totală de drepturi constituționale la exercițiul foarte larg și întins al acestor drepturi, de importanța cărora nu pot să-și dea seama și nici de răspunderea cea mare împreună cu ele nu vreau să știe — toți factorii ei...

Negreșit, că soluția dată de congresul din 1870 propunerii lui *Miron Roman* n'a fost dintre cele mai norocoase. A respinge o propunere sau a nu face nimic pentru executarea ei, este lucru foarte ușor, dar totodată și foarte păgubitor pentru instituția, a cărei prosperare voia să promoveze propunerea respinsă ori dată uitării. Dacă d. e. acel congres ar fi îndrumat conștient deosebit despre toate cazurile de dubietate, ce s'au ivit și se ivesc zilnic la singuraticile consistorii eparhiale, când este vorba de cutare § al Statutului organic sau de cutare dispoziție, care lipsește dintr'insul — ce material prețios și instructiv ar avea azi la dispoziție oricine s'ar încumeta să scrie un comentariu al „Statutului organic”?

Pușinii profesori de drept canonic încă nu au prea ținut seamă de sfatul lui *Șaguna*. Le va fi lipsit ori timpul ori priceperea de a face obiect de studiu mai aprofundat din „Statutul organic”.

Adevărat, că la răstimpuri cu totul îndepărtate s'a putut ceti ici-colo prin zierele noastre câte un articol sau fragment de studiu despre anume §§-i ai „Statutului organic”, cum era d. e. articolul intitulat: „*Reflexiuni la § 122 punct 2 și § 167 din „Statutul organic” publicat de Dr. Ilarion Pușcariu în Tel. Rom. din 1873 (Nr.-ii 10—11) sau broșura publicată de cav. Ioan Pușcariu la 1899 în Brașov cu titlul: „Un comentariu la § 96 al Statutului organic bisericesc gr.-or. român, după 30 de ani”.*

Acum, grație sânguintei și devotamentului dlui avocat I. Preda avem un comentariu al Statutului organic întreg. În introducere autorul ne dă o scurtă privire istorică asupra dezvoltării bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, citează legile mai importante, privitoare la afacerile noastre bisericești, școlare și epitropesci. Apoi arată, care este sfera autonomiei noastre pe teren bisericesc, școlar și epitropesc. În afacerile epitropesci avem, după cum spune autorul, autonomie deplină. Probabil, fiindcă suntem săraci. Și astfel dreptul de a chivernisi această sărăcie și a rămânea într'insă neclintiti, ne-a rămas aproape nelimitat. Statutul n'a încercat să ni-l îngrădească cu atâtea și atâtea opreliști dureroase, cum ni l'a îngrădit în privința autonomiei școlare, ciungărită și sfârșită prin toate legile școlare, câte s'au făcut dela 1868 până astăzi.

atâtea rânduri nu mai exista. Aci, pe locul acesta, lângă lada verde cu cărți îl văzusem de atâtea ori, îi auzisem glasul, îi privisem ochii — și azi nu mai era mizerie! Și în vreme ce eu priveam copacii verzi și cerul de Mai, respiram văzduhul primăverii, simțeam sângele circulându-mi cald prin vine, în vreme ce eu pot încă să rid și să plâng, să sufăr și să iubesc, să-mi mișc mâinile și să-mi pipăi fruntea, micul *Moulinais* zace undeva sub iarbă, sub pământ, în mocirlă, într'o groapă neagră, iar obrajii lui buhăiți crapă și ceea ce a fost odată chipul lui se transformă încet-încet în rânjetul macabru al hârcilor de mort.

Pe *Mme Moulinais* n'am condoleat-o, și mi-am cerut amănunte. Am salutată-o, și am plecat. De departe am văzut-o, pată neagră pe scaunul galben, urmând să tricoteze în liniște. Dedeșuptul meu Sena gâlgăia, remorchererele șuerau, pe stradă huriau automobilele și clopoțele tramvaelor sunau. Și cum mergeam așa, către *Yardin des Plantes*, mi-a revenit în minte o arle din *Faust*, pe care un cerșetor o cânta din armonică pe trotuarul de peste drum, într'o zi de Iunie, acum vre-o patru ani, în vreme ce ascultam o poveste a micului *Moulinais*...

Paris, Mai.

Pe teren bisericesc autonomia noastră a fost în câteva rânduri prin faptul, că anume în treapta vlădicească, după ce s-au majoritatea voturilor, nu au fost propoziții Majestății Sale spre întărire. De altfel autonomia, ce ni se asigură în afacerile bisericești în „Statutul organic” și prin art. de lege IX din 1868, este mai largă și mai deplină decât a altor țări. În deosebire de aceștia, congresele noastre se țin fără asistența comisariilor regiilor, care este necesară nici încuviințarea prealabilă asupra ținerea lor; e de ajuns să se notifice lor, și mai înalte convocarea, după cum cere art. 151 din „Statutul organic”.

Tocmai împrejurarea aceasta dovedește mai mult decât ori ce, destoinicia și mărima lui nostru, care a reușit să asigure pe seama unei organizații desprețuite, prigonite, abia tolerate o autonomie cu mult mai deplină, decum poate s'o aibă biserica Sârbilor, încărcată de toate privilegiile și desmerdați în trecut ca un „*patrimonia domus Austriae*”...

În partea generală autorul lămurește nu numai drepturile autonomiei noastre în raport cu țările, ci indică chiar și anume graniți, pe care trebuie să le respecte diferitele organe și corporațiuni bisericești în raportul dintre ele. Prin interpretare incidentală și, poate chiar art. 151, a Statutului organic și prin o îngăduință adresivă a organelor de conducere s'a încetățenit durere, în multe părți o părere greșită despre autonomia noastră bisericească. Se crede și se vorbește anume la diferite ocazii, că corporațiunile bisericești constituționale, superioare ar putea să aibă hotărâri obligatoare pentru toți credincioșii bisericii noastre numai cu rezerva, ca aceste hotărâri să fie aprobate și de sinoadele parohiale, cari formează temelia organismului nostru bisericesc. Această interpretare greșită, care împiedecă cu deosebire dezvoltarea proprietăților noastre și însuș organizarea completă a consistorului mitropolitan, ar putea să reducă la minim sfera de activitate a corporațiilor constituționale-legislative, ar face din ele cu timpul niște simple mașinării, cari să pregătească referade pe seama sinoadelor parohiale. Și s'ar întoarce atunci ordinea firească: să conducă picioarele în loc să conducă capul! Dar în afară de aceasta, interpretarea menționată contrazice însuș sistemului reprezentativ, pe care se bazează întregă autonomia noastră bisericească, în sensul punctului I. al dispozițiilor generale din „Statutul organic”.

D. Preda susține, și cu dreptate, că parohia noastră și nu poate avea nici un fel de iurisdicțiune, iar sfera ei de autonomie este restrânsă, și că cum e și natural să fie, căci nu se poate admite pulverizarea organismului nostru bisericesc din mitropolia întregă într'un haos atomistic, ci e neapărat de lipsă recunoașterea unei conduceri centrale și unitare pentru mitropolia întregă! Nu numai recunoașterea, ci și ascultarea și supunerea, pe care o au în toată lumea organele de jos față de cele de sus.

Despre această interpretare corectă a autonomiei sper că voi avea prilej să scriu altădată aducând în favorul ei argumente clădite pe chiar intențiunile legislatorului, care a dat bisericii noastre „Statutul organic”.

În realitate autonomia cea mai largă o au, în organismul nostru bisericesc, singuraticile parohii, cari în multe privințe nu procedează uniform, ci sau după regulamente speciale, valabile numai în cuprinsul câte unei eparhii, sau după obiceiul locului”. — Cauza acestei stări de lucruri, primejdioasă și păgubitoare adeseori pentru interesele mari ale bisericii noastre, este tocmai împrejurarea, că în lipsa de mijloace financiare organismul mitropolitan nu s'a dezvoltat dela 1868 încoace, după cum ar fi trebuit. El se razimă întreg într'un singur om, în secretarul mitropolitan, după cum organismul propopesc se razimă iarăși exclusiv în persoana protopopului.

Ca una dintre cele mai însemnate probleme de viitorului apropiat ar trebui fixată dezvoltarea organismului măcar până la treapta de a-și putea îndeplini datorința, impusă prin § 167 al „Statutului organic”: „susținerea unității și uniformității pentru institutele școlare și confesionale din mitropolie”...

Lăsând, de astădată, la o parte observările, ce s'ar putea face cu privire la forma, în care

se prezintă comentarul „statutului organic”, și la alte chestiuni de amănunt, termin cu o dorință, adresată consistorului Metropolitan, ca acesta să ia din bună vreme măsurile necesare spre a tipări, — peste 4 ani, când se împlinește un semicentener dela *întâiul nostru congres național bis.*, — un comentar al statutului organic, care să cuprindă, pe lângă interpretarea singuraticilor §§, toate circularele consistoriale, toate concluzele congresuale și sinodale, toate regulamentele votate în cursul acestor 50 de ani, ca să putem avea oglinda fidelă a dezvoltării dreptului nostru bisericesc, special românesc — ardelean, în prima jumătate de veac a erei constituționale.

Nădăjduesc, că cei chemați și datori a pregăti această lucrare însemnată, nu vor pune la uitare această dorință modestă.

Săliște, în 10 Maiu 1914.

Dr. Ioan Lupăș.

Un ziar german despre curentul antiaustriac din România. „Kölnische Zeitung” publică o corespondență din București, prin care se arată că odată cu venirea guvernului liberal la putere, curentul antiaustriac din România a crescut fără nici un motiv. Agitațiile Ligei Culturale împotriva Ungariei și în favoarea transilvănenilor cărora le merge de altfel mai bine decât Românilor din regat (?), sunt sprijinite de liberali, cari mai toți și-au făcut studiile la Paris și sunt francofilii.

Sprijinul acesta, spune corespondentul ziarului citat, este acordat fățiș așa că îndreptățește întrebarea dacă România va mai avea vre-o valoare pentru tripla-alianță în caz de război.

Curentul favorabil triplei-alianțe scade mereu și tot mai mult reese ținta României de a sfârâma Austria cu ajutorul Rusiei, spre a-și apropria o parte din teritoriul azi al monarhiei.

„Through Austrian Eyes”. Sub acest titlu (Prin prismă austriacă) în numărul său de ieri marele ziar englez „Times” se ocupă la loc de frunte cu expozele ministrului de externe austro-ungar, cont. **Berchtold**, rostit în săptămâna trecută cu prilejul dezbaterii externe în delegațiuni și constată că expozele ministrului a stârnit mare interes în întreg continentul.

Numitul ziar face o aspră critică expunerilor contelui Berchtold relativ la Balcani, și arată, totodată, că politica monarhiei față de singuraticile state balcanice de loc n'a fost aceea pe care vrea s'o arate acum contele Berchtold.

„E de mirare — scrie „Times” — că nici Serbia, nici Muntenegrul și nici Grecia n'au experiat, sau n'au putut să pătrundă și să înțeleagă simpatia din partea monarhiei cu care le omora contele Berchtold. Ba ce e mai mult, și în România se vede tocmai contrarul faptului, că simpatia monarhiei ar fi găsit acolo vre-un ecou.

— Vom fi în așteptare și vom vedea — termină autorul articolului din „Times” — și se va vedea, că în trecutul nu prea îndepărtat diplomația monarhiei de loc n'a săvârșit acea acțiune împăciuitoare și liniștitoare pe care vrea să i-o atribuie contele Berchtold.

Noi și acum menținem aceea ce am spus mai de mult, că numai „optimismul nepăsător” vede situația în starea trandafirică pe care o dese-nează cont. Berchtold”.

Contele Apponyi și guvernul. Opoziția și-a început propaganda electorală. Duminecă a ținut o mare întrunire publică, presidată de baronul Mandorff, în Alba-regală. Printre alții a luat cuvântul și contele Apponyi, care în aplauzele mulțimii a atacat guvernul într'un mod neobișnuit de vehement.

— Actualul sistem de guvernământ — a spus contele — reprimă opera începută de guvernele precedente, intrucât în loc să lărgască cadrul drepturilor asupra tuturor păturilor sociale, simplaminte exclude muncitorimea și populația săracă. Aceasta o numesc ei (guvernamentalii) politică națională conservativă, ceea ce însă foarte ușor poate îndemna masele în-

culte (naționalitățile?) să-și caute drepturile nu pe cale legală, ci prin conspirații, conjurații și revoluții (!!). Cu noua arondare a circumscripțiilor electorale guvernul tinde, poate inconștient, spre desființarea unității naționale. Noua lege de presă e astfel compusă ca toți tâlharii să poată dormi liniștit. Primul ministru îndrăznește să deosească emblema țării (la școale!) și după el vine ministrul cultelor și instrucțiunii, care consideră limba maghiară de puțină importanță pentru existența statului. Astfel se nimicește opera guvernelor precedente — a încheiat contele atât de elegic — și tot mai mult se evidenziază curentul care tinde la stângerea vieții naționale a nobilei națiuni maghiare...

(Terminându-și vorbirea contele maghiar a oftat prelung și, în mijlocul aplauzelor frenetice, a... beut un păhar de apă, ca să-și astâmpere focul.)

Ședința subcomisiei de războiu austriacă. În ședința de ieri a subcomisiei de războiu a delegațiunei austriece, ministrul de războiu **Krobotin** a răspuns la întrebările ce i s'au adresat în cursul discuției. Ministrul declară în chestia aplicării paragrafului 14 în Austria că armata nu face politică și vorbește apoi despre revolta soldaților dela regimentul de infanterie 17 din Klagenfurt. Soldații dela compania a 6-a a acestui regiment au dovedit la exercițiile de tir o neglijență prea evidentă, pentru ce comandantul companiei a pedepsit întregă compania, luându-le soldaților favorul de a putea rămâne după retragere afară de cazarmă. În noaptea de 1 Februarie o parte a soldaților au călcat însă această opreliște petrecând în mai multe localități, până ce s'au îmbătat. Pentru această faptă a lor soldații au fost trași la răspundere în fața tribunalului militar și 12 din ei au fost pedepsiți la câte 4 ani, iar 8 la câte un an temniță.

În ce privește chestia subofițerilor, ministrul speră, că în decurs de 5 ani va succeda a ridica numărul lor în armată la 35.000. Din prilejul introducerii serviciului activ militar de doi ani vor fi concediați în anul acesta cu 20.000 soldați mai mult decât în anii trecuți. Privitor la nenorocirile piloților militari, ministrul declară că s'au luat toate măsurile pentru evitarea astorfel de nenorociri în viitor. În chestia duelului se poate constata că duelurile sunt mai rari în armată decât între cetățeni. În chestiile de onoare ale ofițerilor poate fi competent însă numai juriul de onoare militar, iar nici decum un alt juriu.

În chestia fortificărilor ministrul repețește declarațiile ce le-a făcut în ședința subcomisiunei de războiu ungare. Privitor la demonstrațiile din Veneția, s'au făcut deja pașii pentru clarificarea acestor manifestații dușmănoase monarhiei.

După aceasta ministrul a dat lămuriri într'o ședință confidențială privitor la echiparea și armamentul trupelor de infanterie și privitor la întreținerea tuturor soldaților instruiți în caz de războiu.

Primind după aceea subcomisia în general bugetul ministerului de războiu, la dezbateri în special contele **Berchtold** dă lămuriri privitor la demonstrațiunile din Italia, constatând că aceste au fost aranjate numai de către studentime și își exprimă speranța, că întregă afacerea se va rezolvi corespunzător raporturilor de alianță cu regatul italian.

Delegatul **Mastalka** a prezentat un proiect de rezoluție în baza căruia ministrul de externe să fie provocat a întreprinde pașii cei mai energici la guvernul italian în chestia demonstrațiunilor. După discursurile delegaților **Clam-Martinic** și **Leuthner** cari vorbesc împotriva propunerii lui **Mastalka**, subcomisia votează și în special bugetul despre cheltuielile ordinare ale ministerului de războiu.

Subcomisia trece după aceasta la dezbateri creditelor navale. După raportorul **Dr. Schlegel**, comandantul marinei de războiu, amiralul **Hauss** face cunoscut programul său privitor la dezvoltarea și sporirea marinei de războiu. El arată necesitatea înlocuirii vaselor tip „Monarh” cu vase de o construcție mai modernă. Tot astfel e necesar ca diviziile de marină să fie întregite dela 3 la 4 unități, cum s'a introdus aceasta la toate celelalte puteri navale. Anunță în sfârșit că cheltuielile ordinare în bugetul pentru anul viitor se vor urca cu aproape un milion și jumătate.

pentru noi o muncă ingrată și puțin edificatoare. Cât privește „sobolismul intelectual”, cu care se grațică dânsul, ar trebui, să-i pomenim numai de un singur lucru: activitatea dsale literară. Epitetul acesta de „solol intelectual”, față de care d. Tăslăuanu pare a avea o deosebită predilecție, l-am mai întâlnit odată; în corespondența furisată în „Românul” a aceluși Pseudo-Sallust, care-i aducea dsale osanele după dăseu. Dvoastră, domnule director, din considerate față de public ați omis pasagiul acela, ce jignea bunul simț al cetitorilor. Am putea face investigații, cari ar da acum rezultate surprinzătoare. Ne reținem însă tot din considerații față de d. Tăslăuanu. Tot ce putem face este deocamdată să ne întrebăm, nu cumva corespondența lui Pseudo-Sallust a văzut lumina zilei în aceeași officină, în care s'au plămădit „banditismele”, „haiduciile” și „sobolismele intelectuale”?

Mai rămâne încă o chestiune de rezolvit. D. Tăslăuanu mă numește „crou din tufă”, fiindcă după părerea dsale mi-e „rășine, să iscălesc ceeace scriu”. În interesul buneii înțelegerii rog, să-și publice cât mai repede, în întregime răspunsul la conferință despre războiul balcanic. Datoria mi-o voi face-o și atunci.
Sallust.

INFORMAȚIUNI. Ciudățenii.

Arad, 12 Maiu.

În ziua de 2 Aprilie v. spirițiștii din Craiova au dat ședință în care mediul D. Mizileanu a făcut următoarele preziceri:

- Cu reverință rog a se lămuri cauza, de ce România nu a mobilizat, în luna Martie, după prezicerile din 14 Martie?

- Bugăciunea ta va fi primită de Tatăl ceresc. Va veni vonă numele celui vinovat. Rusia nu va lăsa să mobilizati. Voeste să pue pe picior de război ca să armată.

-Doresc preziceri de mare importanță și reale!

- Anul acesta va fi foarte războinic. Europa va fi la răzăr. Toate popoarele se vor război. Voi ați pre văzătorii și vă pregătiți. În lupte veți birui cu o victorie mare. Rusia vă ajută bine pregătită. Binecuvântarea Tatălui ceresc o va îndemna, pentru apărarea țării.

Pe deoparte țin a vă comunica, că o parte din creștinii sa măcelăresc între ei îndemnați de iudei. Ura armată și cotită în ochii lor.

În ședința dela 14 Aprilie v. același mediu face următoarele preziceri:

- Ce e cu boala împăratului....?

- Acesta e bolnav grav. Boala lui e provenită din războiul popoarelor subjugate, cari nu mai pot suferi lanțurile robiei. Popoarele se vor răscula odată cu războiul cel va începe Rusia. Popoarele sunt bine ținute de țărani, dar n'are ce le face; Rusia grăbește desrobirea lor. Unirea popoarelor va răsbuna, toată lumea va se cădea de sub jugul Ungurilor și Iudeilor. Impăratul va muri văzând desmembrarea imperiului.

În ședința dela 19 Aprilie v. același mediu face următoarele preziceri relativ la România:

- Vă rog, comunicați prin ce evenimente grave este țara noastră în prezent?

- România trece prin următoarele evenimente: Rusia regretă mobilizarea pripită și voeste cu orice că să distrugă pe Austria. Impăratul Germaniei a văzător războiul pentru puțin timp.

- Cum rămâne cu prezicerile anterioare?

- Ele se vor îndeletnici după cum s'au prezis. Lumina divină nu va lăsa lumea în bănuială. În scurt timp veți vedea marele dezastru, prorocit de prezicerile noastre. Popoarele creștine vor îndura multe mizerii. Tatăl ceresc și mântuitorul adevărat lucrează la îndreptarea tuturor relelor. Lumina divină vă apără sub scutul ei.

Voi aveți credința și Tatăl ceresc vă va apăra de dușmanii neamului vostru.

Se știe, că suveranii Angliei au fost oaspeții Parisului. Parisianii sunt galanți și foarte primitori. Ziarele franceze au arătat pe larg pregătirile extraordinare ce s'au făcut la Paris pentru primirea simpaticilor suverani. Se face însă haz că până și Rue de la Paix, unde este centrul marelui comerț de modă a cheltuit enorm pentru pavoazare. Și doar regina Mary este o inimiză a modelelor pariziene și duce o adevărată campanie împotriva lor.

Regina Mary detestă modelele îndrăznețe și doamnelor de onoare și cele din societate, pentru a fi pe placul reginei, au trebuit să renunțe la rochile desfăcute și la cele strănte de tot.

Afară de asta Majestatea Sa a ținut să arate grațioaselor lady că dorește cu orice preț că ele să se îmbrace la Londra și să nu mai treacă peste canalul Mănecei, pentru așa ceva, cum făceau până acum.

Hotărît că nimeni nu mai poate spune că parisiianii nu sunt galanți chiar cu cine nu vrea să le bată în străună.

M. S. regele Carol al României a plecat ieri într-o călătorie de câteva zile pe Dunăre. De astădată nu se poate spune că suveranul român face o călătorie de plăcere. E o datorie ce și-o impune capul statului să viziteze teritoriile noui anexate României. Va merge pe malul Dunărei, va vizita Turtucaia și Silistra, precum și împrejurimile, apoi se va duce pe Dunăre până la Tulcea, vizitând bogatele pescării ale statului, din Brăila și Tulcea.

Călătorind pe Dunăre și prin Dobrogea, regele Carol mai are ocazie să dea ministrilor săi indicațiuni prețioase de ce s'ar putea face în aceste regiuni pentru dezvoltarea economică a țării.

După o trecută călătorie a regelui pe Dunăre, a fost înființat serviciul pentru punerea în valoare a terenurilor inundabile de pe malul stâng al marelui fluviu.

Îată dar că putem spune cu drept cuvânt că toate călătoriile regelui Carol pe Dunăre și la mare, destăveau un caracter particular, de plăcere, aveau de fapt, un scop mare, bine determinat și de un real folos pentru țară.

Dar regele Carol obișnuște să facă și călătorii mai scurte. Vizitează adesea satelii din apropierea capitalei și mai des cartierele marginase ale acestui oraș. Puțini au fost cei cari au înțeles rostul acestor scurte călătorii. Ce putea găsi plăcut regele în cartierul moșilor sau în satul Tunari, Bragadiru, Popești, Măgurele, etc.?

Vizitele acestea regale erau, sunt și vor fi încă multă vreme îndemnuri pentru administrația comunală a capitalei și pentru cea a județului Ilfov să se ocupe de aproape de necesitățile populației sărace, să le îmbunătățească starea igienică, etc.

Iar la noi?... E de prisos să mai vorbim.

Spic.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbarea temperaturii, în unele locuri ploii.

Prognostic telegrafic: vreme rece.

Temperatura la amiază a fost: 14.8 C.

Presă franceză despre d. A. D. Xenopol. „Le Figaro” publică următorul portret instantaneu al savantului nostru istoric d. A. D. Xenopol:

„Un român care iubește Parisul ca și când ar fi din el și care îl cunoaște, cum ar vrea să-l cunoască mulți din cei cari stau în el.

Profesor la univirsitatea din Iași, membru asociat al academiei de științe morale, a venit

în Franța ca să se mai odihnească, și iată cum se odihnește; după mai multe zile de curse, mese, vizite academice și mondene, pleacă mâine dimineață la Bruxelles și Louvain, unde va ține conferințe despre „caracterul științific al istoriei”.

La 3 Mai va face o lectură la academia de științe morale. La 11, va ține la școala liberă de științe politice o conferință despre „Rasele latine”, la 12 va ține alta la „Foyer” despre „influența franceză în România”, la 13 va pleca spre București... afară numai dacă nu va fi reținut la școala de sociologie, unde cei de acolo ar voi cu tot dinadinsul ca să dea o lecție. Și o va da, dacă aceia vor stărui, căci d. Xenopol e din acei profesori pentru cari a profesa este în același timp cel mai sfânt dintre apostolate și cel mai igienic din sporturi.

Ce vârstă o fi având? Nu se știe. E un bătrân mărunț, zâmbitor, care e voios că predă istoria. Părul alb, lungile favorite de zăpadă din jurul feței rase, mersul greu, gestul domol grăiesc despre o vârstă înaintată..., dar lumina din privire, viociunea graiului protestează: „Eu un bătrân? Ei așa!”

Starea sănătății M. Sale pe ziua de azi a fost mulțumitoare.

Plecarea Maj. S. regelui Carol. Ni se comunică din București: MM. LL. regele și regina, împreună cu AA. LL. RR. principele Ferdinand, principesa Maria, principele Carol și principesa Elisabeta, au plecat ieri dimineață la orele 9 și 20 cu un tren special din gara de Nord. Cu trenul regal au mai plecat următoarele persoane: V. G. Mortun, ministru de interne; Dr. Anghelescu, ministrul lucrărilor publice; dnele Mavrogheni, Pienaru și Râmniceanu; dnii generalii Robescu, Berlescu, Niculescu Dorobantzu, prefect de Ilfov, Panaitescu, directorul poliției; colonelii Gratzoschi, Baranga și Costescu.

În gară se afla d. George Corbescu, prefectul poliției capitalei și un pluton de jandarmi sub conducerea căpitanului Cezar Ionescu.

Precum am anunțat MM. LL. și principii moștenitori mers la Oltenița de unde s'au imbarcat spre a face călătoria pe Dunăre.

Cutremurul catastrofal din Sicilia. După știrile mai noui astăzi din nou s'a simțit în Catania un cutremur, care a dărâmat casele deteriorate de cutremurul precedent. Vulcanul Etna varsă cenușă și coloane de fum; populația s'a refugiat pe câmpie de teama unui nou dezastru.

Acțiunea de salvare continuă cu ajutorul armatei. Din întreagă Italia se trimit ajutoare în bani și alimente.

Cutremurul de azi s'a simțit și la observatorul din Budapesta.

Dușmănia Bulgarilor față de România. De când s'a încheiat pacea dela București, Bulgarii nu lasă să le scape nici un prilej pentru a-și manifesta dușmănia față de România. Din statutele societății „Infrățirea dobrogeană” reiese evident, că personalități bulgare oficiale instighează la ură contra României.

Acum ni se comunică, că la serbarea din Rusciuk cu prilejul patronului garnizoanei, s'au ținut discursuri incendiare contra României tot de către persoane oficiale.

Generalul Cantardieff a spus:

„Cu toate că victoriile strălucite repurtate de trupele noastre pe câmpiile Turciei, s'au încheiat din nenorocire cu o întrângere diplomatică datorită numai intervenției dușmanilor Bulgarilor de peste Dunăre, reputația armatei nu a fost prin nimic știrbită, ca rămânând aceeași dela Adrianopol, Lule-Burgas, Bulair, etc. și pavază pe care se poate bizui cu încredere și în viitor patria noastră”.

Iar primarul Oceanoff a adăugat:

„Suntem înconjurați din toate părțile de dus-

Corecte (propise) pentru examene, dic-tando și caligrafie. Suta bucăți

Cor. 140 plus porto postal.

Aviz școlar — **Iskolai értesítő**

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia”, Arad, Deák-Ferencz 20.**

căpălnășeni, ai căror copii au debutat pe scena școlii de acolo cu gingășie naivă și istețime, ceea ce a produs bucurie mare părinților prezenți și de sigur, a contribuit, să se infiripeze în inimile lor, cu atât mai mult, dragostea față de școala noastră confesională.

Programul bogat și variat a fost executat de elevii claselor superioare cu un succes desăvârșit sub conducerea harnicăi învățătoare dra Geny Fășșie, fiica regretatului Paul Fășșie, jude de tablă regească.

S'a cântat din Eminescu: „Codrule”. S'au jucat piesele teatrale de M. Drăgan: „Despre portul românesc”, „Despre școală” și „Despre beție”, ca foarte instructive pentru popor.

Sentimental foarte bine s'a declamat din Goga, Eminescu, M. Cioban, Alexandri, Carmen Sylva, Coșbuc și cu mult humor din Speranță.

Sala a fost tixită de lume, în mijlocul căreia foarte mulți intelectuali din loc și jur, dintre cari remarc prezența Ilustrei familii Mocioni de Foen.

După sfârșirea programului asistența a adus trei Geny Fășșie felicitări și ovații binemeritate.

Au suprasolvit: Ilustra Familie Mocioni de Foen 40 cor., Familia Micu preot 3 cor., E. Barhon 1 cor., Roșa pretore 2 cor., G. Fried 4 cor., C. Juanche 1 cor. F. Cristea 1 cor. Venitul e destinat pentru înființarea unei biblioteci școlare.

Drei Geny Fășșie, îi dorim alte mari succese pe calea apucată. — Un oaspe.

Măestrul român din GiulaVârșand, cu concursul învățătorului Teodor Campan, a dnei Victoria Lucaci, a dsoarelor: Hortensia Ciobriș și Emilia Pop și a economului Axentie Mărgăuan au aranjat, Duminecă în 20 Aprilie (3 Mai) c. în favorul pompierilor din loc două reprezentatii teatrale bine succese.

S'a jucat piesa: „Vlăduțul mamei” care a produs mult haz, — toți diletanții s'au achitat bine de rolurile lor; în special Dimitrie Moldovan în rolul: „Un școlar de stat” a produs mult râs și voie bună și Axentie Mărgăuan, care a jucat bine rolul: Boerul Costică.

A urmat piesa: „Țiganul cătană”; și aici toți diletanții s'au produs bine, în special Petru Hotăran senior în rolul țiganului Vișan.

După reprezentații a urmat dans până în zori. Succesul material și mai ales cel moral a fost desăvârșit. — Vedetoate.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Mai	13.71
Grâu pe Octomvrie	12.23
Secară pe Octomvrie	9.89
Ovăs pe Octomvrie	8.22
Porumb pe Mai	7.39
Porumb pe Iulie	7.48

Bibliografie.

Au apărut cele mai nouă lucrări ale cunoscutului compozitor A. Bena profesor de muzică 1. Uvertură națională pentru orchestră. Estrasul pentru pian cor. 2.50.

2. Ave Maria, solo de sopran sau tenor cu orchestră. Estrasul pentru pian cor. 1.20.

Pentru porto să se adauge separat 20 fil.

De vânzare la Librăria „Concordia”, Arad, str. Deák Ferenc nr. 20.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Ioan Schitea, Săliște. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

Sofia Stoica, Jdovin. Am primit 7 cor. în abonament până la 15 Iunie a. c.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

A V I Z!

Aduc la cunoștință că mi-am mutat

cancelaria

pe strada Luther-Márton nr. 1, în casa Dr. SUCIU, lângă tribunal.

Dr. George Crișan

(C/ 2114)

advocat.

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de totfelul de preparate farmaceutice și cosmetice din țară și străinătate.

CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru piele crispată aspră și pentru inflamații de pe de orice natură. — Tubul costă . . . cor. 2.10 și 1.20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva peilor de pe față . . . cor. 1.60
La aceasta săpun . . . —70 fil.

PETROSOL fluid împotriva neșurilor picioarelor efect sigur, prețul . cor. 1.20 (E 1950)

Bătăturile,

scortoșenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORDANĂ” în Győr.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervozitate, reconvalescență.

Influențează producerea sângelui, întărește mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50
” ” ” mici K 2. —
Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(F/ 1866—25)

S'a finit cu viața

Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invenție de sistem nou care omoară cu siguranță pe cei nesuferiți și uricioși dușmani ai femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economie câmp că nimicitește păgubitoarele insecte și furnici. „DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un ajutor indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozete le eliberează de striciciosii paraziți (pădușă și roză).

„DEGANIN” nu-i iertat să lipsească din nici o cură, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin ea sta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

„DEGANIN” e preferit și din acel motiv fiind că stătat oficios și de autoritatea Chemicco-Medicală nu conține nici o substanță veninoasă dăunătoare nimiei și totuși e cel mai cu efect remediu de soi, dovadă sunt și multe recunoștințe primite, cari aflatur unele în prețurent.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Căfea se trimite franco Expediții de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se dează franco și cu 10% rabat.

Modul de folosit gratis. — Se caută Agenți

— — 1 kgr. numai 3 cor. — —

1 kgr. Căfea lână și aleasă numai 2 Cor. 80 fil.
1 kgr. Căfea lână mărgele numai 3 Cor. 20 fil.

Prețurent gratis! F. A. DEGAN. — P.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ

Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă

F. A. Degan

Vre.o câteva despărțăminte, dar cu deosebire Institutului nostru era de un timp înceoce dea infectat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici din praverile comune. Din întâmplare un amic al meu ni-a amintit de invențunea D.-V. cu care de menca am făcut probă și spre marea noastră surdă dere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și scăpat de uricioșii gândaci. În toată conștiința noastră recomandăm ori cui produsul Dv., ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțunea Spitalului Civil—P.

Dr. Stlich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am experjența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul tîsfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu
Ministru Agriculțurii și Domeniilor. Buc.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în tamentele unei case de ale mele de închiriat și cu succes.... I-am folosit și la stărpirea păduchilor rozete, — ba chiar și la insectele produse de mucenici și preste tot locul a folosit

Debrecent Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cârnați și salamă în Debrecent.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin” fost tare satîsfăcut cu expediția precedentă. Praful cră cu efect.

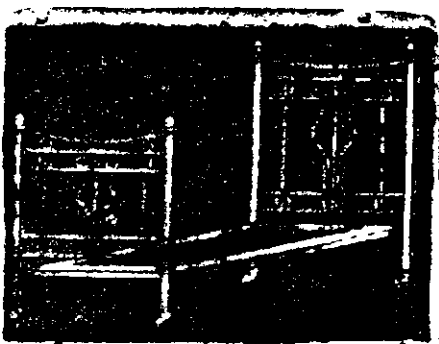
Berthold Frenz și Ilul, cofetărie și Căfea

(De 2111—20)

Alăbe de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare, uși și oțeluri, prospecte speciale, pe lângă condiții favorabile de plată se pot procura la

Ozell és Frank, Brașov (Brassó)

(Ca 260)

fabriței de mașini de aramă și fier și de lănci de poartă brev.

Str. Kolostor.

Catalog de prețuri ilustrat gratis.

FRANZ SEEMANN

ceasornicar, prăvălie de oroloage

Sibiu-Nagyszeben, str. Turnului (Baggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincie prăvălia sa de

ceasuri și bijuterii,

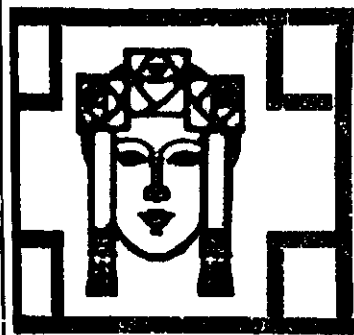
unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de perete și sculătoare precum și totfelul de bijuterii și inele de logodnă.

Reparaturile se execută cu specialitate.

Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție. (Se 1588)

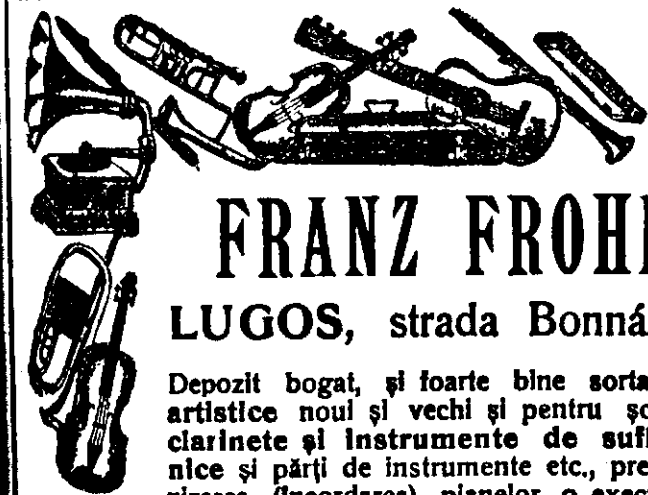
FISCHER BÉLA,

fotograf, FĂGĂRAȘ — (FOGARAS), piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărimi de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietri monumentale, după orice fotografie. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citoră, clarinete și instrumente de suflat, armonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofone, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) de strălăcitate cu ton curat pe lângă garanție. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic. (F 1310)

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare dăună nutrește această dorință febrilă, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihulsky o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

piștrulele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșaja feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: alife pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele prăzute, pe țigle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky!!!

Alife pentru față de dr. Sihulsky	cor.	1.40	fl.
Săpun	"	—	70
Apă	"	1.40	"
Cremă de mătase	"	1.20	"
Pudră	"	1.20	"

(la orice celerare)

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea „spiritul pentru păr „Capillor” care împiedică căderea părului oferim „rea părului” și ca un adevărat nutreant al rădăcinii părului, împiedică chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului căruia culoarea originală Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1236 Discreția e asigurată.

Atențiune!

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist, diplomat.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Căpire mantogon și strugărie de metal cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea atelierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu oțel brut și 3 noue mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinile ajutătoare cari le-am avut și mai înainte, îmi dau posibilitatea de a lăsa stimaților mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit Legătoarele Original Standart (Manilla) și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Ke 1095

JOHANN KLEIN,

Rog! Atențiune! Rog!
Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda
!! firma mea cu alte firme asemănătoare. !!

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

CONCORDIA

**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

**TELEFON
NR. 750.**

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

Léber Gyula

fabrică ardeleană de matrațe, sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Strada 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cîsnădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845—30).

CELE MAI EXCELENTE

CEASURI DE TURN

(Pa 2103)

execută din oțel, fier și aramă precum și repararea precisă a acestora pe lângă garanță.

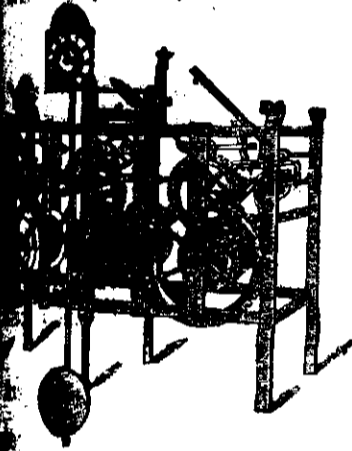
Papp Kálmán

fabricant de ceasuri pentru turn

Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34.

— Prospecte gratis. —

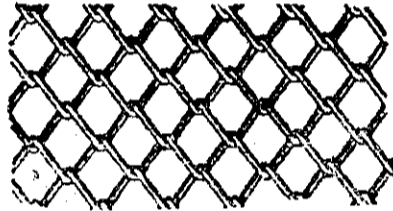
La dorință merg pe chefulala mea la fața locului.

Folos puțin, circulație mare.

Fabrica **Első szabadkai sodronyszövő**
fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, matrațe în cadre de lemn și fer, sâțe, ciururi și țesături de Rabitz, sâțe și ciururi gata.

(Bu 1875)

Ciururi pentru risip și pentru apărarea contra schintellor. Foiu pentru biserici, ferestri de fer și scutitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.

Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.

Cereți-mi oferte.

Inselarea exclusă.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

Prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra valentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

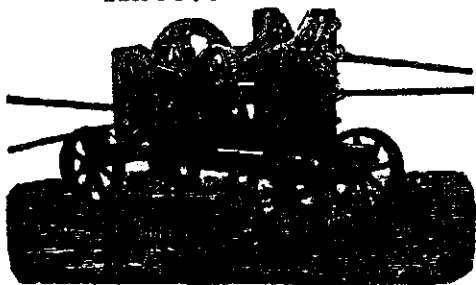
Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
LIS, CSANÁD, BIHOB, TIKIS, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”
nr. 240—156)
Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU BOȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Ha 1877

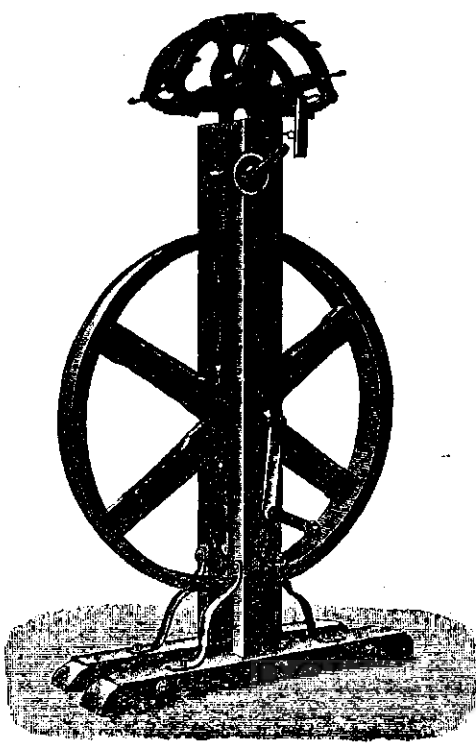

Mașini funării și unelte ca specialitate de
pentru ani îndelungași se execută
solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK

APATIN. UNGARIA.

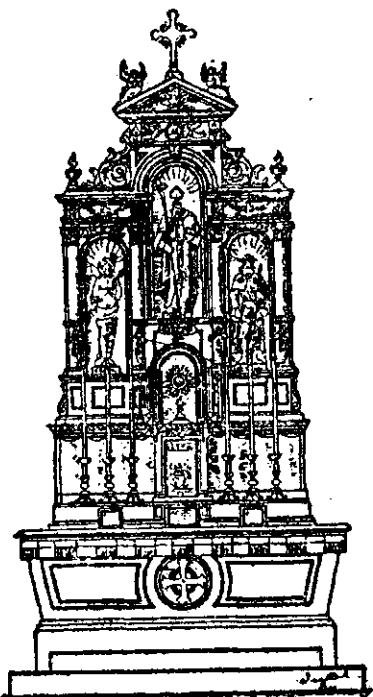
Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

Sa 1920

Szubotha István

atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Oferă on. preșimi gr. ort. și gr. cat. lucrări de scul-
tură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru
botez, cosciugul Domnului, statire, icoane
staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire
și pictură executată artistic dela cele mai simple până
la cele mai decorate. Primește spre renovare și pic-
tare iconostase și altare vechi. — Prețurent nu am
dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile ser-
vesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața
locului pe cheltuiala proprie.

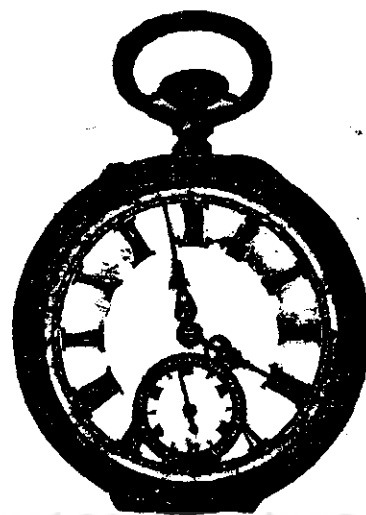

Délczeg Pá

PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evangh

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de și atelierului de pietrărie. — Bogat asortiment de monumente mântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labradol. Execută totfelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruce lângă drum și lucrări de piatră pentru în stilul cel mai frumos și modern. Renovează și aurirea monumentelor vechi mormântale execută prompt și ieftin — Prospecte și desene la dorință trimis gratis și franco. — Renovați-mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Nu lăsați)

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate lângă chezășie de 10 ani cu prețuri ieftine, lăscărie și mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeghedin (SZEGED)

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratis

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cerut anulul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză

INGINER

CAROL GRÄFF

birou tehnic și întreprindere de instalații
Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 11

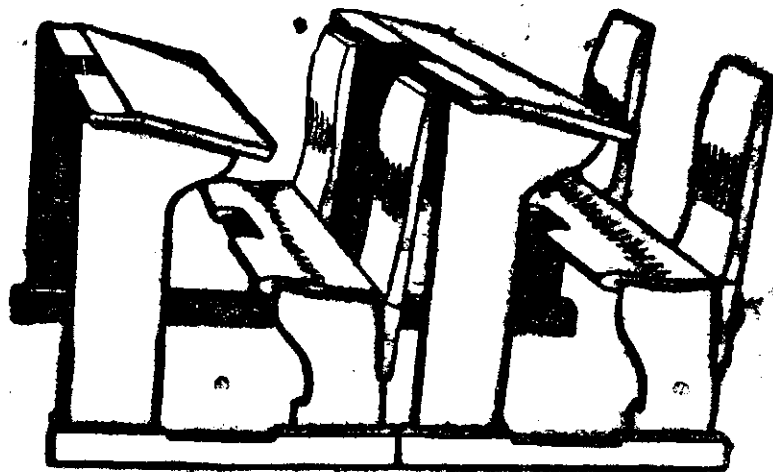
Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Lăscărie mormântare, mașini șiriale, transmisii, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, și pentru încălzit și feră. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalații
Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligațiune

Plătiri în rate! Ca 1949 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate

Pentru lucrările executate garanție pe mai multă ani. 1-4 întreprinderea aceasta nu e pr

CORNEL JUCU

mare stabilitate
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
:: serici.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin

Telefon 24.

Ja 762